

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LIII. évfolyam.

Június—Augusztus

IV. füzet.

Főgondnok választás előtt.

A főgondnokok sorát végig nézve érdekes jelenség, hogy a szomorú idők nagyságához képest 1718-ban egyszerre 7 főgondnok tétetett. A főgondnokok választása szempontjából nagyon érdekes az 1876. évi árkosi püspökválasztó-zsinatot megelőző hangulat is. A püspökségre két jelölt volt, a főgondnokságra ellenben hét, mint az első ízben történt választáskor. És milyen nevek. 1. Brassai Sámuel, 2. Berde Áron dr., 3. Paget János, 4. Berde Mózsá, 5. Kelemen Benő, 6. Szentiványi Gyula Brassó és Háromszék megyék főispánja és 7. Daniel Gábor a kereszturi gymnasium és udvarhelyi kör gondnoka és Udvarhely megye főispánja. És e súlyos, országos hírű nevek körül a zsinati közönség lelkes tábora. A csoportosulások, tanácskozások lendülettel indultak meg és bizony a közügyeknek magas nézőpontból való fölfogása volt szükséges ahhoz, hogy egyházunk országos hírű tudósaitól és már akkor nagy jóltevőitől választási jelszavak hatása alatt el lehessen tekinteni.

Az egyház iránt való szeretet és a jelöltek iránt való határtalan tisztelet a közmegelégedésre vált megoldást végre megtalálta. A főgondnok-választásnál beadott 120 szavazatból Daniel Gábor megválasztott főgondnok 116 szavazatot kapott. A leírást lásd a K. M. 1876. évi 5. füzetében.

A mostani főgondnok-választásra eddigelé három nevet hozott a közvélemény forgalomba. Kövendi *Gál Jenő*, a kolozsvári kir. ítélőtábla ny. tanácselnöke, volt iskolai felügyelő gondnok és a jogügyi bizottság elnöke az egyik emlegetett jelölt. Kiváló egyéni tulajdonságai, szép ivelésű politikai és bírói pályája, az egyház dolgainak mindig magas nézőpontból való elbírálása folytán jutott a jelöltek sorába. A legkényesebb vagyoni jogi kérdésekben a hullámzó, viharzó vitákban valósággal kőszirt volt. A népszerűséget nem kereste s annál kevésbé hajszolta s egyéni meggyőződését a köz javára még akkor is kifejezésre juttatta, amikor a közhangu-

lat nyilvánvalóan más volt. És harmonikus egyénisége ilyenkor volt a legnagyobb és legimponálóbb.

A másik név a lankadatlan, becsületes és szakszerű munka emberét, az egyháza érdekében fáradságot nem ismerő, nemes lelkületű székely embert: *dr. Ferenczy Géza* egyházköri felügyelő gondnokot állítja a jelöltek sorába. Belső emberi családból származott és egyháza érdekében már eddig is annyit dolgozott és áldozott, hogy nevének maradandósága immár biztosítva van. Mint megyebeli fiskális a vármegyében vezető szerepet visz. Politikai pályája a parlamentbe is bejuttatta, ahol jelentős nevet vivott ki tudásával és szakismeretével. Ebben a minőségben egyházának sok és hasznos szolgálatokat tett. Az igazi érdem jutalmaként emlegetik tehát a főgondnokságra.

A harmadik név az unitárius egyház történetével szorosan egybe van forrva. Az első főgondnokok között ott látjuk Daniel Ferencet (1718—1747 — 29 év). Ezután 2. Daniel Péter (1723—1736 — 13 év). 3. Daniel Elek (1802—1812 — 10 év). 4. Daniel Elek (1820—48 — 28 év). 5. Daniel Gábor br. (1876·1907, illetve tovább tb. főgondnok) szerepelnek a főgondnokok sorában.

A múlt történetét nem kívánjuk érinteni, mert a jelen embere! *báró Daniel Lajos* is a jelöltek sorába egyéni tulajdonságai folytán jutott. Az egyháza iránt tanusított értékes gondoskodása és munkássága jogos alapul szolgálnak a jelöltségre és arra a fontos tevékenységre, amit egyháza érdekében kifejtteni hivatott. Felszólalásait mindig nemes hevülete és egyháza iránt táplált rajongó szeretete hatják át. Az egyház közigazgatásának bajait a legapróbb részletekig ismeri és már régen meglátta azokat a rugókat, amelyek megfelelő irányban módosítandók volnának. Az egyházközségi egyházi élet fejlesztése szempontjából erős ethikai felfogása felszólalásaiban ismételten megnyilvánult. A kereszteri gimnázium körüli érdemeit az értesítők tárják elénk. Egyházköri felügyelőgondnoki minőségében sokat javított a közállapotokon. Szóval a jelen emberének munkássága méltó folytatása az oly szép multnak. Mi mindezeket a szükséges tárgyilagossággal regisztráljuk. Az unitárius egyház iránti szeretet most is meg fogja találni — hitünk szerint — a legméltányosabb és mindnyájunkra nézve egyaránt megnyugtató megoldást.

A valláspedagógia alapkérdései.

Irta: Csiki Gábor.

(Folytatás és vége).

A tekintélyen alapuló törvények, kívülről jövő parancsolatok alázatos, pontos teljesítése a gyermeknek elismerést, dicséretet szerez. Ilyenkor elégedettnek, boldognak érzi magát. Az elismerő, dicsérő tekintéllyel szemben bizalommal van.

Vegyük ezt egyházi vonatkozásban. Az egyház legyen az elismerő dicsérő tekintély. Ez esetben az említett érzelmek az illetők szempontjából vallásosnak mondhatók. Az egyház a maga berendezettségében, törvényeiben, intézményeiben, a gyermek előtt az isteni törvény képviselője, adója és őre. Ha tehát az egyház őt elismeri, boldog viszonyban érzi magát Istennel s a félelemből folyó engedelmesség szeretetből eredővé kezd válni. Ha pedig ennek ellenkezője történik, a bűnösség érzése szállja meg a gyermeket.

E kor egyik jellemző vonása a vallási formalizmus. Mikor a gyermek betaglalódik a családi körbe, részese lesz a családi kultusközösségnek. Erről már szoltunk. E kör kitágulásával az egyházi közösségnek is tagja lesz s gyakorolja annak előírt vallási cselekvényeit. Az előírt formákat, melyeket az egyházban mindenkinek követnie kell, mint föltétlen hatalom, az egyház sanctionálja. Az üdvösség az előírt formai cselekvények részletekig menő, pontos megtartásától függ. Érthető tehát a közért, mint föltétlen értékért való önfeláldozó lelkesülés minden példája. Nagyrabecsüljük e lelkesülést. Bámulathá ejt a középkori lovag önmegtagadó heroizmusa, de itt még sem állhatunk meg. A *societas* ne akarja elnyelni az individuumot, mert hisz, amint már kifejtettük, az egyén nem így, hanem sajátosságának megtartásával és egyéni erejének érvényesítésével, ép a köz haladására való tekintettel, *jobb én-jében* adott sajátos isteni célgondolatának kiélésével szolgálja igazán a közt, mellyel neki egy célja van: Isten országa.

Az értelmi fejlődés folytán az ifjúban mind erősebbé válik a kritikai hajlam. Kísérletezéseim igazolták, hogy a VII. és VIII-ik osztályos, sőt VI-ik osztályos középiskolai növendék nem elégszik meg általános, dogmai tételek betanulásával, meghatározott módon történő bizonyításával s az így származó eredmények levonásával.